

EDERKIA

Txirita Bertsolariya

Oraindik egun gutxi dala irakuri nituen pozez izperkingi ontan bertan "Otarbe" jaunak euskera garbi ta ederean idatzitako beñi batzuek gure "Txirita" ospetsuaz, eta orduan bururatu zitzaidan aspaldi bertsolariyak berak edestu edo kontatutako gertaera bat. Aspaldi, bai, zoritxarrez, zerfatik orduan mutil gazte eta liraña nitzan eta orain aguretua arkitzen naiz. Ortatik igariko dezute gertaera gaur goizekoa ezdala.

"Txirita", Ernanin jaioa bazan ere, oso gaztetan bere guraso eta senideekin Errenderira bizitzera etofi zan, San Marcos izendatzen dan mendi ederean oñian arkitzen dan basefi "Txirita" deitzen zaionera. Ofegatik Joxe Manuel Lujambio izandu da ezaguna basefi oren izena izengoiti bezela duela.

"Txirita" argia zan eta denbora aietan ere, oraingoetan ezik, argiuntzarako baño argiak etxe inguruan egoteko egualdi obiak izaten ziran maizko.

Ala, beñi, efdipurdiko eguna zan eta nere lagun batekin joan beñi izandu nuen, egiteko batez, basefi afen aufetik eta an ikusi genuen gure bertsolariya babefun baratz baten inguruan.

—Jaungoikoak egun on dizula, Joxe Manuel, etxe aldi?

—Ala dizutela zneri ere. Bai, gaur ere lanerako baño etxe inguruan egoteko giro obia dago ta ementxen nabili bare bila.

—Bare bila? Zer dala ta?

—Gizona, ezin degu burutu, babefun dena ondatu digute iya. Auxen da komeriyia. Guk zerbañi egiñ nai eta oiek egiñ baño len jatean digute arapatzen duten guziya. Ezin liteke ofela irauñ! Lengo goiz batean, denbora txara zan lanerako, etofi nitzan onera, eta jaunak, ura bare pila! Ez dakit zenbateri kendu nion biziya. Geienatxea, bañan bazan bat gizen, mardul, aundiya. Ura izango zan noski beste guzien ama. Garbitasun eder egin nuen goiz aitan. Andik iru edo lau egunera beste giratxo bat egiñ nuen eta of topatzen det beste bare guri aundi eder bat. Ura izango zan, nere uztez, len il nituen bare txe aien aita. Asefe biziyan, jafi nitzan beste ume pifen bat arkitu beñi ote nuen ustian, baña bazter guziyatan ibili afen etzan besterik ageri. Jafi nitzaion begira eta bota nion bertsotxo au, nere birikak zuten indar guziyakin, inguruetako bare denak entzun zezaten:

Deabfuaren gisako
bare adarduna
nola tfatatu dezu bafi
nere babefuna:
lengo egun batean
il nizun laguna
geroztik emen zabilz
tfiste alafguna
jo-ta botako zaitut
sasiyan bafuna.

Eta esan ta egiñ, atzapar aundi onekin jo-ta lefdakatu nuen eta of joan ziran aidian gure barearen... txefermoni guziyak. Nonbait orduan emen inguruan arkitzen ziran bare denak batzañen bat egiñ zuten eta apañe edo juez onen zofortasunaz ikaratu eta denak emendik aienatuak izan beñi dute, bada geroztik bat bakarik ere ez da azaltzen. Eta nere asefe biziari ezkerak, uste det babefun puskatxo bat bilduko degula aurtan eta gaur bezelako egun txafetan irabazi piderik ez danian, atsegiñ izango degu goiko sapai edo ganbara oftan babefun pila bat izatea. Beintzat gosarik ez degu izango, eltze karirik gabe ez guralako arkituko eta gañerako bizitzeko beñi diran gauzak gure Jaungoikoak bialduko aldizkigu. Ni beñopiñ siniste oftan nago.

—Ederki, ederki, Joxe Manuel, egiñ bada gogof bareari eta egun on bat igaro.

—Ala berian, jaunak eta ondo juan.

EATAR-ek.

EDERKIA

Txirita Bertsolariya

Oraindik egun gutxi dala irakuri nituen pozez izperkingi ontan bertan "Otarbe" jaunak euskera garbi ta ederean idatzitako beñi batzuek gure "Txirita" ospetsuaz, eta orduan bururatu zitzaidan aspaldi bertsolariyak berak edestu edo kontatutako gertaera bar. Aspaldi, bai, zoritxarrez, zerfatik orduan mutil gazte eta liraña nitzan eta orain aurretua arkitzen naiz. Ortatik igariko dezute gertaera gaur goizekoa ezdala.

"Txirita", Ernanin jaioa bazan ere, oso gaztetan bere guraso eta senideekin Errenderira bizitzera etofi zan, San Marcos izendatzen dan mendi ederean oñian arkitzen dan

baseñi "Txirita" deitzen zaionera. Óregatik Joxe Mañuel Lujambio izandu da ezaguna baseñi oren izena izengoiti bezela duela.

"Txirita" arñiña zan eta denbora aietan ere, oraingoetan ezik, arñintzarako baño arñiñak etxe inguruan egoteko egualdi obiak izaten ziran maizko.

Ala, beiñ, erdipurdiko eguna zan eta nere lagun batekin joan beañ izandu nuen, egiteko batez, baseñi arñen auñetik eta an ikusi genuen gure bertsolariya babeñun baratz baten inguran.

—Jaungoikoak egun on dizula, Joxe Mañuel, ¿etxe aldi?

—Ala dizutela zueri ere. Bai, gauñ ere lanerako baño etxe inguruan egoteko giro obia dago ta ementzen nabiñ bare biña.

—¿Bare biña? ¿Zer dala ta?

—Gizona, ezin dugu burutu, babeñun dena ondatu digute iya. Auxen da komeriya. Guk zerñbait egiñ nai eta oiek egiñ baño len jateen digute arñapatzen duten guziya. ¡Ezin liteke ofela iraun! Lengo goiz batean, denbora txarña zan lanerako, etofñ nitzan onera, eta ijaunak, ura bare piña! Ez dakit zenbateri kendu nion biziya. Geienatxea, bañan bazan bat gizen, mardul, aundiya. Ura izando zan noski beste guzien ama. Garñbitasun eder egin nuen goiz arñtan. Andik iru edo lau egunera beste giratxo bat egiñ nuen eta ofñ topatzen det beste bare guri aundi eder bat. Ura izango zan, nere uztez, len iñ nituen bare txe aien aita. Aseñe biziyan, jafi nitzan beste ume piñen bat arñkitu beañ ote nuen ustian, baña hazteñ guziyetan ibiñ arñen etzan besterik ageri. Jafi nitzaion begira eta bota nion beñtsotxo au, nere birikak zuten indar guztiyakin, inguruetako bare denak entzun zezaten:

Deabñuaren gisako
bare adarñduna
nola trñtatu dezu barñ
nere babeñuna;
lengo egun batean
iñ nizun laguna
geroztik emen zabilz
trñste alarñguna
jo-ta botako zaitut
sasiyan barñuna.

Eta esan ta egiñ, atzapar aundi onekin jota leñdakatu nuen eta ofñ joan ziran aidian gure barearen... txeñmoni guziyak. Nonbait ofñduan emen inguruan arñkitzen ziran bare denak batzarñen bat egiñ zuten eta apaiñe edo juez onen zoñoztasunaz ikaratu eta denak emendik aienatuak izan beañ dute, bada geroztik bat bakarñik ere ez da azaltzen. Eta nere aseñe biziya ezkeñak, uste det babeñun puskatxo bat bilduko degula auñten eta gauñ bezelako egun txarñetan irabazi piderik ez danian, atsegiñ izango degu goiko sapai edo ganbara ofñtan babeñun pila bat izatea. Beintzat goserik ez degu izango, eltzekaririk gabe ez geralako arñkituko eta gañerako bizitzeko beañ diran gauzak gure Jaungoikoak bialduko aldizkigu. Ni beñopiñ siniste ofñtan nago.

—Ederki, ederki, Joxe Mañuel, egiñ bada gogoñ bareari eta egun on bat igaro.

—Ala berian ,jaunak eta ondo juan.